

Sağlık Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Bu Tutumların Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisi

The Attitudes of Health Vocational School Students Towards Ageism and the Relation of These Attitudes with Some Demographical Variables

Ferhan SOYUER¹, Demet ÜNALAN¹, Nihal GÜLESER², Ferhan ELMALI³

¹ Erciyes Üniversitesi Halil Bayraktar SHMYO, Kayseri

² Erciyes Üniversitesi Halil Bayraktar SHMYO, Kayseri

³ Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Bioistatistik ABD, Kayseri

Özet

Amaç: Bu çalışma, Sağlık Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki bu çalışma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 363 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin YATÖ toplam puan ortalaması 70.6±9.5 olup, yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları olumlu idi. 20 yaş üzerindeki öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puanları 20 yaş ve altındaki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin yaşının yaşamını sınırlama puanları geniş aile yapısına sahip olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). İkinci sınıf öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve YATÖ toplam puanları birinci sınıf öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Sağlık Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: yaşlı bireyler, yaşlı ayrımcılığı, tutum, öğrenciler

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg, 2010;3(2):20-25

Geliş Tarihi : 23.02.2011

Kabul Tarihi : 02.05.2011

Yazışma Adresi: Doç.Dr Ferhan Soyuer, Erciyes Üniversitesi Halil Bayraktar SHMYO, 38039 Kayseri

Tel : 0-542-2354062

Faks : 0-352-4375936

E-posta : soyuerf@erciyes.edu.tr

Abstract

Objective: This study was carried out to determine the attitudes of the students at Vocational School of Health towards ageism and the relation of these attitudes with some demographical variables

Material and Methods: This cross-sectional and descriptive study was applied on 363 students of Erciyes University, Vocational School of Health studying in the academic year of 2010-2011 who had accepted to participate in the study. Personal Information Form and Ageism Attitude Scale (AAS) were used as tools for data collection.

Result: The mean AAS score was 70.6±9.5 and their attitudes about senility and ageism were positive. The score of >20 years old students with the positive ageism toward elderly people were found to be significantly higher than those of ≤ 20 years old students (p< 0.05). The scores of the students from nuclear families about limiting the lives of elderly were found to be significantly higher than those from extended families (p<0.05). Negatively ageist scores and total AAS scores of the sophomore students were found to be significantly lower than those of the freshmans (p<0.05)

Conclusion: It is found that the students at Vocational School of Health have positive attitudes toward ageism.

Key words: older adults, ageism, attitude, students

Giriş ve Amaç

Yirminci yüzyılın başlarından itibaren nüfus hızında artışların olması, beslenme koşullarındaki iyileşmeler, temel halk sağlığı hizmetlerindeki gelişme ve bulaşıcı hastalıkların kontrol altına alınması ileri yaşlara ulaşan insan nüfusunun giderek artmasına neden olmuş ve buna bağlı yaşlılık ve yaşlılık dönemine ilişkin sorunlar dünya ülkelerinin gündemini daha fazla meşgul eder hale gelmiştir. Günümüzde, dünya ülkeleri, “nüfus yaşlanması” ve beraberinde getireceği sorunların tehdidi altında bulunmaktadır (1,2).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki yaşlı nüfusun hızlı artışı ile ilerleyen zamanlarda sağlık bakım hizmetlerinden faydalanma, sağlık harcamalarının karşılanması, sosyal güvenlik kurumlarının örgütlenmesi, finansmanı, yeterli hizmet ve iş olanaklarında sorunların ortaya çıkması öngörülmektedir. Ayrıca; yaşlıları, aile ve yakın çevre tarafından sağlanan sosyal destek, yaşlanma sürecine uyum, yeterli gelir elde etme, emeklilik ve barınma gibi alanlarda da sorunlar beklemektedir (3,4). Yaşlı bireylerin bütün bu sorunlarla karşılaşmasının toplumsal ve sosyal bir sonucu olarak yaşlı ayrımcılığı ortaya çıkmaktadır.

Yaşlı ayrımcılığı terimini ilk defa 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü başkanı Robert Butler kullanmıştır. Gerontolog Robert Butler yaşlı ayrımcılığını; yaşlı insanlara yönelik bir ayrımcılık, ırk ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımcılığı gibi eyleme dönüşebilen bir ideoloji türü olarak tanımlarken (5), Palmore yaşlı ayrımcılığını; ileri yaştaki bireylere yönelik önyargıyı, tutum ve davranışlar aracılığı ile ifade eden bir terim olarak tanımlamıştır. Yaşlı ayrımcılığı bir kişiye sadece yaşına bağlı yetersizlik ve olumsuzluklar nedeniyle gösterilen farklı tavır, önyargı, davranış ve eylemleri içinde barındıran çok boyutlu bir terimdir (6).

Yaşlı ayrımcılığına ilişkin yaşlı bireylerin ve toplumun görüşlerinin, tutumlarının belirlenmesine yönelik araştırmalar bulunmaktadır. Literatürde yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumların en çok görüldüğü alanların çalışma yaşamı, aile yaşamı, sosyal yaşam, cinsel yaşam ve sağlık bakım sistemleri olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca yaşlanma süreci ile birlikte meydana gelen fiziksel, zihinsel ve psikolojik değişikliklere bağlı olarak yaşlı bireylerin ayrımcılığa uğradıkları belirtilmektedir (6). Literatürde, yaşlı bireylere karşı ayrımcı davranışlar gösterenlerin çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu bildirilmektedir (7-13). Üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere karşı olumsuz tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar bulunduğu gibi (8,11,12), öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumlu tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar da vardır (7,9,10). Son yıllarda sağlık bakım hizmetinin sunulduğu bütün alanlarda yaşlı insanlara yönelik ayrımcılık yapıldığı görüşü yaygındır (14). Gençlerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları belirlenerek, gelecek neslin kendilerinin de ileride

benzer süreçleri yaşayacağı konusunda bilinçlendirilerek yaşlı, yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin daha olumlu, saygılı, hoşgörülü tutum ve davranış geliştirmeleri sağlanabilir. Meslek yüksek okulu öğrencilerinin de ileride sağlık ekibi içinde yer alacak olmaları nedeniyle, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi, yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin daha olumlu, saygılı, hoşgörülü tutum ve davranış geliştirmelerinin yaşlı bireylere hizmet sunumunda yararlı olacağı açıktır. Bunu gerçekleştirebilmenin bir basamağı olarak öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin kendi tutum ve değerlerini belirleyen araştırmalara ihtiyaç vardır.

Bu araştırma, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin; yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki bu çalışma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, Erciyes Üniversitesi Halil Bayraktar SHMYO’unda 10 farklı programda (Odyometri, Radyoterapi, Radyoloji, Anestezi, Cerrahi Teknikerliği, Ağız Diş Sağlığı, Tıbbi Dökümantasyon Sekreterliği, Tıbbi Laboratuvar, Paramedik, Elektronöfizioloji Programları) öğrenim gören 400 öğrenci üzerinde planlanmıştır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak, araştırmaya katılmayı kabul etmeme, araştırmanın yapıldığı tarihte okula gelmeme gibi nedenlerle araştırma kapsamına toplam 363 (% 90.75) öğrenci alınmıştır. Bu programlarda öğrenciler yaşlılık konusunda ders almamaktadır.

Çalışma Erciyes Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmış ve bütün öğrencilerden çalışmaya katılma konusunda yazılı ve sözlü onam alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren Kişisel Bilgi Formu ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) kullanılmıştır. Veriler, ders saatleri dışında, sınıf ortamında toplanmıştır. Anketler öğrenciler tarafından 15-20dk’da doldurulmuştur.

Kişisel bilgi formu; 19 sorudan oluşmaktadır. Sorularda, sosyo-demografik özelliklerin yanı sıra öğrencilerin yaşlı/yaşlılar ile yaşamaya ilişkin düşüncelerine yönelik soruları da içermektedir.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği’nin, Türk toplumu için geçerlilik-güvenirlilik çalışması Vefikuluçay tarafından yapılmıştır. 23 maddeden oluşur. Ölçekten alınan puan arttıkça yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutum da artmaktadır. Kesinlikle Katılmıyorum”,

“Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçek olup olumlu ve olumsuz tutum ifadelerini içermektedir. Olumlu tutum ifadeleri; 5=Tamamen katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1=Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde puanlanırken, olumsuz tutum ifadeleri, bu puanlamanın tam tersi olarak puanlanmaktadır (6). Ölçekten alınabilecek maksimum puan 115, minimum puan ise 23’dür. Çalışmamızda; YATÖ’nin güvenilirliği Cronbach’s alpha’nın kullanıldığı içsel tutarlılık yöntemi ile test edilmiş olup Cronbach α değeri 0.73 olarak bulunmuştur. YATÖ, üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

-Yaşının Yaşamını Sınırlama:Toplumun yaşlı bireyin sosyal yaşamını sınırlamaya ilişkin inanç ve algılarıdır. (9-45 puan).

-Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık: Toplumun yaşlı bireye yönelik olumlu inanç ve algılarıdır. (8-40 puan).

-Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık: Toplumun yaşlı bireye yönelik olumsuz inanç ve algılarıdır. (6-30 puan).

İstatistiksel Analiz

Veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 17.0 istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin normallik testlerine Shapiro-Wilk Testi ile bakılmıştır. İki grup karşılaştırmalarında normal dağılım gösteren değişkenler için Bağımsız İki Örnek t Testi, normal dağılım göstermeyen değişkenler için Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Üç ve daha fazla grup karşılaştırmalarında normal dağılım gösteren değişkenler için Tek Yönlü Varyans Analizi, normal dağılım göstermeyen değişkenler için Kruskal Wallis Analizi kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi’nde fark çıkan gruplarda çoklu karşılaştırmalarda homojen varyans gösteren gruplar için Tukey Testi, homojen varyans göstermeyen gruplar için Dunn’s testi kullanılmıştır. $p<0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamına, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda 10 farklı programda öğrenim görmekte olan 363 öğrenci alınmıştır.

Öğrencilerin %89.6’sı 20 yaş ve altı, %77.8’i kız, %77.3’ü sağlık meslek lisesi (SML) mezunu, %97.5’i bekar, %53.6’i il merkezinde doğmuş olup, % 84.9’i çekirdek aile yapısına sahiptir. Öğrencilerin % 40.7’si ailesi ile birlikte, %29.1’i yurttan, %24.4’ü arkadaşları ile birlikte evde kalmaktadır.

Öğrencilerin YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları ve ortanca (min-max) değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Erkek öğrencilerin YATÖ puanları kız öğrencilere göre yüksek olmakla beraber gruplar arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0.05$).

20 yaş üzerindeki öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puanları 20 yaş ve altındaki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Sağlık Meslek Lisesi dışındaki diğer lise türlerinden birinden mezun olan öğrencilerin YATÖ puanları SML mezunu öğrencilerinkinden yüksek olmakla beraber gruplar arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 1. Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) Puanları

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Boyutları ve Toplam Puanı	$\bar{X} \pm SS$	Ortanca (min-max)
Yaşının Yaşamını Sınırlama	21.1 \pm 4.4	21.0 (11-41)
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	30.5 \pm 6.2	32.0 (10-40)
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	18.9 \pm 3.8	19.0 (6-30)
YATÖ Toplam Puanı	70.6 \pm 9.5	72.0 (34-99)

Çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin yaşlını yaşamını sınırlama puanları geniş aile yapısına sahip olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Öğrencilerin öğrenim gördükleri programlara göre YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0.05$).

İkinci sınıf öğrencilerinin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve YATÖ toplam puanları birinci sınıf öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin % 40.7’si ailesi ile birlikte, %29.1’i yurttan, %24.4’ü arkadaşları ile birlikte evde kalmaktadır. Öğrencilerin barınma ortamlarına göre YATÖ toplam puanları ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı idi ($p<0.05$). Ailesi ile birlikte yaşayan öğrencilerin (%40.5) YATÖ toplam puanları kendi evlerinde tek başına yaşayan öğrencilere (%1.1) göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Birinci derece akrabaları ile yaşayan öğrencilerin (%40.5) yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puanları diğer türde barınan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Kendi evlerinde tek başına yaşayan öğrencilerin (%1.1) yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puanları diğer türde barınan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0.05$).

Öğrencilerin %54.5'inin annesi, %39.1'inin babası ilkokul mezunu olup anne ve baba eğitim düzeyine göre YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildi ($p>0.05$).

Öğrencilerin % 92.3'ünün annesi ev hanımı, % 25.3'ü emekli, %21.5'i işçi olup, anne ve baba mesleklerine göre YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildi ($p>0.05$).

Tablo 2. Öğrencilerin YATÖ puanlarının sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı

Değişkenler	n (%)	Yaşının Yaşamını Sınırlama $\bar{X} \pm SS$	Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık $\bar{X} \pm SS$	Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık $\bar{X} \pm SS$	YATÖ Toplam Puanı $\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet					
Kız	281 (77.8)	20.9±4.4	20.9±4.4	30.4±6.0	70.3±9.3
Erkek	80 (22.2)	22.0±4.3	22.0±4.3	30.8±7.1	71.6±10.1
p		0.056	0.629	0.856	0.258
Yaş grubu					
20 ve ↓	310 (89.6)	21.2±4.4	30.4±6.1	19.0±3.8	70.6±9.6
20 ↑	36 (10.4)	21.3±4.7	32.3±6.4	18.9±3.7	72.5±7.4
p		0.956	0.019*	0.999	0.283
Programlar **					
TDS	66(18.2)	20.7±5.2	31.0±6.7	19.3±3.8	71.0±10.4
AİY	38 (10.5)	20.2±3.9	30.4±6.2	18.9±3.4	69.5±7.3
TLA	50 (13.8)	20.4±3.6	30.6±6.6	18.8±4.5	69.7±10.5
ODY	28 (7.7)	21.4±3.5	32.0±5.1	19.3±4.0	72.6±7.7
RYT	29 (8.0)	21.5±4.0	30.4±6.7	18.0±3.8	69.8±9.4
TGT	30 (8.3)	20.8±3.8	29.0±7.2	18.2±4.4	68.0±10.7
ANE	33 (9.1)	22.5±4.8	31.1±5.2	19.9±3.5	73.5±9.4
AHH	37 (10.2)	21.3±4.4	30.8±6.0	19.2±3.2	71.2±8.7
ENF	25 (6.9)	20.6±4.4	29.3±6.5	18.5±3.8	68.4±10.8
ADS	27 (7.4)	23.1±5.5	29.7±5.4	18.8±3.5	71.7±7.9
p		0.163	0.804	0.684	0.386
Sınıf					
Birinci sınıf	208 (58.3)	21.2±4.4	30.9±5.7	19.4±3.6	71.5±8.3
İkinci sınıf	149 (41.7)	21.1±4.4	30.0±6.8	18.2±4.0	69.3±10.6
p		0.895	0.158	0.004*	0.035*
Nereden geldiği					
İl	194 (53.6)	21.0±4.3	30.3±6.0	19.0±4.1	70.4±9.4
İlçe	129 (35.6)	21.3±4.6	30.5±6.8	18.7±3.4	70.5±9.6
Köy	39 (10.8)	20.9±4.7	31.4±5.4	19.0±3.7	71.3±9.9
p		0.669	0.500	0.548	0.779
Mezun olduğu lise					
Sağlık meslek lisesi	280 (77.3)	20.9±4.1	30.5±6.2	18.9±3.6	70.3±9.0
Diğer	82 (22.7)	21.8±5.3	30.5±6.2	19.2±4.3	71.5±11.2
p		0.508	0.488	0.550	0.332
Aile yapısı					
Çekirdek	308(84.9)	21.4±4.4	30.5±6.0	19.0±3.7	71.0±9.3
Geniş	44(12.1)	19.3±4.3	30.4±7.7	18.3±4.5	68.0±11.1
Parçalanmış	11(3.0)	21.1±5.2	29.8±6.4	18.7±3.0	69.6±5.9
p		0.025	0.691	0.483	0.164

* $p<0.05$ **TDS: Tıbbi Dokümantasyon ve sekreterlik, AİY: Acil ve ilk yardım, TLA: Tıbbi laboratuvar Teknikleri, ODY: Odyometri, RYT: Radyoterapi, TGT: Tıbbi görüntüleme teknikleri, ANE: anestezi, AHH: Ameliyathane hizmetleri, ENF: Elektronöfzyoloji, ADS: Ağız diş sağlığı

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada; sağlık meslek yüksek okulu öğrencilerinin, YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarına göre, yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının olumlu olduğu ortaya konmuştur. Bunun; mensubu olduğumuz kültürün, yaşlıya saygı ve benimseme, ona hizmet etmenin önemli addedilmesi gibi öğretilerin doğal bir sonucu olduğunu düşünüyoruz.

Literatürde; gençlerin yaşlılık dönemini tanıyabilmesi, yaşlılığa yönelik olumsuz önyargıların değiştirilebilmesi ve yaşlı ayrımcılığının ortadan kaldırılabilmesinde önemli ve öncelikli faktörlerden birinin tutumlarının belirlenmesi olduğu vurgulanmaktadır (6,13). Yurt dışında tıp ve hemşirelik öğrencilerinde yapılan çalışmalarda da, çalışmamızda olduğu gibi öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur (7,15,16). Türk toplumunda, hemşirelik ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda, YATÖ puanları, bu çalışmadaki puanlardan daha yüksek oranlarda olmak üzere, yaşlıya yönelik olumlu tutum tespit edildiği bildirilmiştir (6,17). Diğer taraftan; sağlık alanında üniversite öğrencileri üzerinde yapılan kimi çalışmalarda ise, öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (18-20).

Bu araştırmada cinsiyetler arasında yaşlı ayrımcılığı ile ilgili tutumlar açısından farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgu, Vefikuluçay'ın bulguları ile örtüşmektedir (6). Cinsiyetler arasında yaşlı ayrımcılığı ile ilgili farklılığın ortaya çıkmayışının, her iki cinsiyetin de aynı kültürden beslenmiş olması ile açıklanabileceğini düşünüyoruz.

Öğrencilerin yaşı arttıkça, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılığın anlamlı düzeyde arttığı tespit edilmiştir. Tıp öğrencilerinde yapılan çalışmalarda da, yaş arttıkça yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu bir bakış açısı tespit edilmiş olup çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir (7,15). Bu sonucun, öğrencilerin üniversite öğrenimi, erişkinliğe geçiş gibi faktörlerin yanı sıra süperego gelişimi ile ve bir yönden de kişinin yaşının ilerlemesi ile yaşlanma sürecine kendisinin de aday olduğu gerçeğini kavraması ile ilişkili olabileceğini düşünüyoruz.

Çalışmamızda, öğrencilerin doğum yeri, geldiği yer ile YATÖ değerlendirmeleri arasında istatistiksel bir fark bulunmamıştır. Bulgumuz, Yılmaz ve ark (17)'nin sonuçlarıyla benzerdir. Bu sonuçlar; toplumların alt kültürlerinden ziyade ana kültürün belirleyici olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Vefikuluçay (6), genel lise mezunu olan gençlerin YATÖ toplam puan ortalamalarını yüksek bulmuştur. Çalışmamızda ise, mezun olduğu lise ile YATÖ ve alt boyut toplam puanları arasında, Yılmaz ve ark'nın çalışmasında olduğu gibi istatistiksel olarak fark saptanmamıştır (17).

Çalışmamızda, çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin yaşının yaşamını sınırlama puanları geniş aile

yapısına sahip olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yılmaz ve ark (17)'nin sonuçları da çalışmamıza benzerdir. Bu durum, yaşlıya saygı ve koruma çabası ile birlikte onların yüklenebilecekleri rolleri azaltma çabasının bir sonucu olabilir.

Çalışmamızda; ikinci sınıf öğrencilerinin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve YATÖ toplam puanları birinci sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Eğitim ve öğrenim seviyesi arttıkça, bireylerin yaşının ilerleyip kişiliğinin daha da olgunlaşması ile birlikte genelde başkalarının özelde yaşlıların haklarını da daha çok önemsiyor hale gelmeleri beklenirken böyle bir sonucun ortaya çıkması çelişkili bir durumdur. Nitekim bazı çalışmalarda bu çalışmadakinin tersine, sınıf arttıkça yaşlı ayrımcılığına bakışın daha olumlu hale geldiği saptanmıştır (6,15,17).

Ailesi ile birlikte yaşayan öğrencilerin YATÖ toplam puanları kendi evlerinde tek başına yaşayan öğrencilere göre, birinci derece akrabaları ile yaşayan öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puanları diğer türde barınan öğrencilere göre, kendi evlerinde tek başına yaşayan öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puanları diğer türde barınan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Bulgumuz, Yılmaz ve ark (17)'nin bulguları ile benzerken, Vefikuluçay (6)'ın bulguları ile farklılık göstermektedir. Vefikuluçay, ailesi ile birlikte yaşayan öğrencilerin puanlarını diğer yerlerde barınan öğrencilerden daha yüksek bulmuştur (6). Aile içinde yaşayanların ailelerinden ayrı kalmadıkları için büyük ya da küçük aile fertlerinin kendi hayatlarındaki anlam ve önemini kavrayamadıkları, diğer bir deyişle aileden ayrı kalanların aile fertlerinin hayatlarındaki önemini bizzat yaşayarak görmüş olmaları ile açıklanabilir.

Sonuç olarak; çalışmamızda, sağlık meslek yüksek okulu öğrencilerinin yaşlıya ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Bu sonuç, bu öğrencilerin kendi yaşamları içinde, yaşlılarla ilişkiler açısından taşıdığı önem yanında, sağlık alanında hizmet verecek olmaları ve profesyonel olarak yaşlılarla bire bir ilişkileri açısından da büyük öneme sahiptir. Her basamaktaki sağlık profesyonellerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin kendi tutumlarının belirlenmesi, bu tutumlarda eksiklik ve hataların giderilmesi için gerek mezuniyet öncesi gerekse mezuniyet sonrası eğitimlerle yaşlı ayrımcılığı konusundaki hatalı yaklaşımların değiştirilmesi, donanımlarının artırılması ve onların da toplumun bu alandaki eğitimine ve yanlış tutumların giderilmesine katkıda bulunması açısından önemlidir.

Kaynaklar

1. Bongaarts J, Griffith F. How long do we live?. *Population and Development Review*, 2002;28:13-29.
2. Gökce-Kutsal Y. Yaşlanan Dünyanın Yaşlanan insanları. *Geriatrici 2007.*, Ankara: *Türk Tabipler Birliği Yayınları*. p. 13-9.
3. World Health Organization. Services to Prevent Disability in The Elderly (Rapor No: 83). 1993, Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.
4. Akgun, S, Bakar C. ve Budakoğlu, İ. Dünyada ve Türkiye’de yaşlı nüfus eğilimi, sorunları ve iyileştirme önerileri. *Türk Geriatrici Dergisi*, 2004;7:105-10.
5. Çilingiroğlu N, Demirel S. Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı. *Türk Geriatrici Dergisi*, 2004;7:225-30.
6. Vefikuluçay D. Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008, Ankara.
7. Wilkinson, TJ, Gower S. ve Sainsbury, R. The earlier, the better: the effect of early community contact on the attitudes of medical students to older people. *Medical Education*, 2002;36:540-2.
8. Shannon J, Voogt BA, Mickus M, Santiago O. ve Herman S E. Attitudes, experiences, and interest in geriatrics of first-year allopathic and osteopathic medical students. *Journal of the American Geriatrics Society*, 2008;56:339-44.
9. Schigelone AS, Ingersoll-Dayton B. Some of my best friends are old: A qualitative exploration of medical students' interest in geriatrics. *Educational Gerontology*, 2004;30:643-61.
10. Ryan A, Melby V. ve Mitchell L. An evaluation of the effectiveness of an educational and experiential intervention on nursing students' attitudes towards older people. *International Journal of Older People Nursing*, 2007;2:93-101.
11. Mosher-Asley P M, Ball P. Attitudes of college students toward elderly persons and their perceptions of themselves at age 75. *Educational Gerontology*, 1999;25:89-102.
12. Laditka S B. Fischer M, Laditka JN. ve Segal DR. Attitudes about aging and gender among young, middle age, and older college-based students. *Educational Gerontology*, 2004; 30:403-21.
13. Kite M E, Stockdale GD, Whitley BE. ve Johnson BT. Attitudes toward younger and older adults: an updated meta-analytic review. *Journal of Social Issues*, 2005; 61:241-266.
14. Akdemir N, Çınar Fİ, Görgülü Ü. Yaşlıların algılanması ve yaşlı ayrımcılığı. *Türk Geriatrici Dergisi*, 2007;10:215-22.
15. Hughes NJ, Soiza RL, Chua M, Hoyle GE, McDonald A. Medical student attitudes toward older people and willingness to consider a career in geriatric medicine. *Journal of the American Geriatrics Society* 2008;56:334-8.
16. Lee M, Reuben DB, Ferrell B. Multidimensional attitudes of medical resident and geriatrics fellows toward older people. *Journal of the American Geriatrics Society* 2005;53:489-94.
17. Yılmaz E, Özkan S. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2010;3:35-53.
18. Haken JDT, Woolliscroft JO ve Smith JB. A longitudinal investigation of changes in medical students' attitudes toward the elderly. *Teaching and Learning in Medicine* 1995;7:18-22.
19. Moyle W. Nursing students perceptions of older people continuing society's myths. *Australian Journal of Advanced Nursing* 2003;20:15-21.
20. Reuben DB, Fullerton JT. ve Tschann JM. Attitudes of beginning medical students toward older persons: A five-campus study. The University of California Academic Geriatric Resource Program Student Survey Research Group. *Journal of the American Geriatrics Society* 1995;43:1430-6.